

Haags Historisch Museum op de Groenmarkt? Terug bij af

Een historisch pand komt leeg, stop er maar een museum in. Gemeenten kiezen vaak voor die oplossing. Wethouder Noordanus dus ook.

DOOR MR. G. W. VAN HERWAARDEN

Het in de Haagsche Courant van 31 januari naar buiten gekomen plan van wethouder Noordanus om het Haags Historisch Museum van de Sint Sebastiaansdoelen aan de Korte Vijverberg te verplaatsen naar het oude Raadhuis aan de Groenmarkt ziet er zo op het eerste gezicht aantrekkelijk en logisch uit.

De wethouder somt de voordelen van zijn plan op: er bevinden zich nog een paar mooie stijlkamers in het stadhuis, dit is echt het historische hart van de stad. Hij voegt daar geruststellend wel aan toe: „Maar wij moeten eerst rekenen of het wel kan”.

Natuurlijk moet dat, als je op zo'n gedachte komt. Maar waar het de wethouder echt om gaat, blijkt ook onverbloemd: „Het zal geen probleem zijn voor de Sint Sebastiaansdoelen een andere gebruiker te vinden. Bijvoorbeeld kan het gebouw een functie krijgen als kantoor”. Dat, zo zal de redenering zijn, levert de gemeente geld op. En ook het verbouwen van het ruim twintig jaar oude nieuwe gedeelte van het raadhuis, waarin nu de raadszaal en het Gemeentelijk Informatiecentrum zijn ondergebracht, tot een 'Bonneterie-achtig' warenhuis zal geld in het lege gemeentelijke laatje brengen.

Zo op het eerste gezicht een aantrekkelijke en logische oplossing. Wat kan een historisch museum zich nu meer wensen dan gehuisvest te worden in het

echte historische hart van de stad, in het oude raadhuis met zijn Vierschaar en zijn mooie stijlkamers aan de Groenmarkt?

De redenering is vaak wanneer er een historisch pand vrijkomt: doe er dan maar een museum in. Dat is altijd goed, zeker als zo'n huisvesting ook nog financieel voordeel voor de gemeente oplevert. Maar een museum – en dus ook een museum dat zich met de geschiedenis van de stad bezig houdt – moet, wil het goed lopen, aan hoge eisen voldoen. De toegankelijkheid moet goed en herkenbaar zijn, de zalen moeten zo min mogelijk een belemmering zijn voor een flexibel expositiebeleid, dus zo 'kaal' mogelijk zijn om de geëxposeerde voorwerpen aan de wanden en in de vitrines zo goed mogelijk tot hun recht te laten komen.

De 'routing' dient gemakkelijk en duidelijk te zijn: zo min mogelijk kruip-door-sluip-door gangen, trappen en liften. De klimaatbeheersing, de lichtinval en de verlichting zijn van enorm belang, er moeten goede werkruimtes zijn, een (bescheiden) winkel, een informatiecentrum en een opvang van het publiek in een aantrekkelijke kof-fieruimte.

Doorslaggevend

Een goede en efficiënte bedrijfsvoering is strikt noodzakelijk voor een modern museum en bij voorbeeld de logistieke kant van het museale bedrijf – hoe komen de stukken binnen en hoe worden ze geplaatst dan wel verplaatst – vereist veel aandacht om die goede en efficiënte bedrijfsvoering mogelijk te maken.

Het pand aan de Korte Vijverberg heeft sinds 1885 een museale functie met een onderbreking van 1935 tot 1986. Het is niet als museum gebouwd en toen het in 1885 beschikbaar kwam luidde ongetwijfeld ook

de redenering: een oud pand en dus geschikt voor een museum. Dat nu is niet waar. De Sint Sebastiaansdoelen heeft vanuit een oogpunt van museaal gebruik grote bezwaren: de entree is lastig (hoge stoep), het museaal nuttige oppervlak is beperkt, de zolderverdieping is bij voorbeeld niet optimaal bruikbaar en bereikbaar, de werkvertrekken zijn in het souterrain, depotruimte is er nauwelijks, de koffie moet worden gedronken in een ruimte die ook dient als informatiecentrum en bibliotheek. Uitbreidingsmogelijkheden zijn er niet. Kortom: ideaal is anders. Maar het Doelengebouw heeft één plus, van een zó grote waarde dat daardoor alle nadelen in de schaduw worden gesteld, namelijk de locatie. De hoek Korte Vijverberg/Tournooiveld is naar mijn mening zo ongeveer de meest spectaculaire 'site' in Den Haag en vooral om die reden heeft de gemeenteraad zo'n tien jaar geleden gezegd: op die plek géén kantoor, maar een publieke functie. De relatie tussen buiten: de Hofvijver met zicht op het Binnenhofcomplex links, de Vijverdam met daarachter de Grote Kerk en de Lange Vijverberg rechts, en binnen: de historische collectie met daarin juist zo'n zwaar accent op dat unieke 'gezicht', was toen één van de meer doorslaggevende argumenten om het Haags Historisch Museum in de Sint Sebastiaansdoelen te huisvesten.

Inmiddels ontwikkelde het HHM zich, ondanks de hierboven aangegeven beperkingen, voorspoedig mede dankzij kostbare investeringen en door een actief, aantrekkelijk en gevarieerd tentoonstellingsbeleid verwierf het HHM zich een vaste plaats midden van de andere culturele voorzieningen rondom de Hofvijver. De thans nauw samenwerkende Hofvijvermusea zijn hard op weg –

juist door hun gezamenlijke profilering – een publieksattractie van de eerste orde te worden. De loop zit erin. Realisering van het plan van wethouder Noordanus zal aan deze zo stimulerende ontwikkeling een halt toeroepen. In dat geval zal headhunterbureau X of uitzendbureau Y in alle rust over de Hofvijver mogen uitkijken.

Het Raadhuis

Zelfs al zou het oude Raadhuis iets meer nuttig vloeroppervlak bieden, dan nog lijken de nadelen vele malen groter dan de door wethouder Noordanus genoemde voordelen. Want hoe zit het met de toegankelijkheid? Komt de entree in de Vierschaar of aan de andere kant of via het 'Bonneterie-achtige' warenhuis? Geen van deze drie mogelijkheden acht ik echt aantrekkelijk. In die stijlkamers kan je geen kant uit, tenzij je die kamers alleen als zodanig gebruikt. Ze zijn in ieder geval totaal ongeschikt als ruimten voor welke expositie dan ook.

En gingen er geen stemmen op om in het oude Raadhuis de zo populaire trouwfunctie te handhaven? Met een lift dan wel met een (smalle) trap kan men dan de verdieping bereiken waar nu de raadszalen hun domicilie hebben. Daar zal best iets van te maken zijn, maar vraag niet wat dat aan investeringen kost. De zolderverdieping is vanuit museaal oogpunt al net zo ongeschikt als de zolderverdieping in de Sint Sebastiaansdoelen. De lichtinval is zeer bescheiden, om het eufemistisch te zeggen.

Conclusie: tot ongeveer 1865 lag het Haagse erfgoed te verschimmelen op de zolders van het oude Raadhuis. Als Noordanus zijn zin krijgt, zijn wij weer terug bij af.

Mr. G. W. van Herwaarden is lid van de adviescommissie van het Haags Historisch Museum.